

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 174/2022-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpených Mgr. Stanislavom Hutňanom, advokátom, Kominárska 141/2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/21/2010 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 387/2019 z 26. mája 2020 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovatelia (pôvodne aj so sťažovateľmi [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED]) sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 26. septembra 2021, doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 6. októbra 2021, domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/21/2020 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia navrhujú prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov. Požadujú tiež finančné zadosťučinenie 30 000 eur pre každého zo sťažovateľov a priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 174/2022-21 z 24. marca 2022 ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v rozsahu namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/21/2010 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 387/2019 z 26. mája 2020 prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odmietol. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odmietol.

3. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti je rozhodujúci vývoj napadnutého konania po právoplatnosti ostatného nálezú ústavného súdu, teda po 15. júni 2020. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd 11. júna 2020 zaslal rozsudok z 18. decembra 2019 stranám sporu (spis sa od 21. januára 2020 do 18. mája 2020 nachádzal na ústavnom súde, pozn.). Rozsudok bol sťažovateľke účinne doručený 28. júla 2020. Sťažovateľka proti rozsudku podala odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 12. augusta 2020. Okresný súd 4. novembra 2020 vyzval sťažovateľku (prostredníctvom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]) na zdokladovanie jej pomerov na účel rozhodnutia o jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Predmetnú výzvu okresný súd opätovne zaslal už priamo k rukám sťažovateľky 2. februára 2021. Rozsudok okresného súdu bol sťažovateľovi doručený 9. februára 2021, sťažovateľ podal proti rozsudku odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 17. marca 2021. Okresný súd 30. marca 2021 uznesením rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľke a zároveň zaslal odvolania sťažovateľov protistrane na vyjadrenie. Žalovaní v 2. a 3. rade sa k odvolaniam vyjadrili podaniami doručenými okresnému súdu 20. apríla 2021. Okresný súd 18. mája 2021 vyjadrenia žalovaných zaslal sťažovateľom s tým, že majú možnosť zaujať k nim stanovisko. Vec bola Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) predložená na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov 7. júna 2021. Krajský súd o odvolaní sťažovateľov rozhodol 28. apríla 2022, aktuálne dochádza k písomnému vyhotoveniu rozhodnutia krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia uvádzajú, že 26. januára 2010 bola na okresnom súde podaná žaloba o náhradu škody, ktorú mali spôsobiť vlastníci bytu č. 18 v bytovom dome na [REDAKOVANÉ], tým, že pri rekonštrukcii svojho bytu v roku 2008 narušili statiku bytového domu. Sťažovatelia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako vlastníci bytu č. 10 v predmetnom bytovom dome dali z dôvodu nečinnosti správcu bytového domu vypracovať znalecký posudok, z ktorého má vyplývať, že statika bytového domu je narušená.

5. Sťažovatelia argumentujú, že ich práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru boli opakovane porušené, pretože od podania žaloby ubehlo viac než 11 rokov, pričom okresný súd neodôvodneným rozsudkom z 18. decembra 2019 žalobu zamietol a vec predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní až po roku od podania odvolania.

6. Keďže každý má právo pokojne užívať svoj majetok a právo na rodinný život a domov, v napadnutom konaní sp. zn. 4C/21/2010 navrhovali vstup na žalujúcej strane syn žalobcov [REDAKOVANÉ] a dcéra [REDAKOVANÉ], ktorí vyrastali v predmetnom bytovom dome

viac než 30 rokov a následkom zásahu do statiky domu, teda do ich obydli, stratili domov, museli sa z bytu vystáhnúť, žijú 12 rokov každý oddelene a okresný súd správcu bytového domu ani ostatných žalovaných nezaviazal opraviť statiku. O procesných návrhoch na vstup sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] do napadnutého konania, návrhu na zmenu žalovaného v 1. rade – správcu bytového domu a návrhu na zmenu petitu okresný súd do podania ústavnej sťažnosti nerozhodol.

7. Vec nie je právne zložitá. Sťažovatelia svojím správaním k vzniku zbytočných prietáhov neprispeli. Okresný súd sa k sporu sťažovateľov stavia pasívne, za 11 rokov vec spravodlivo neprejednal. Zdlhavým postupom oslabuje sťažovateľom možnosť preukázať žalovaný stav veci. Predlžovanie sporu okresným súdom spôsobuje sťažovateľom stav právnej neistoty.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd k sťažnosti poukázal na závery vyslovené v ostatnom náleze ústavného súdu. Uviedol, že konanie okresného súdu po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu nemožno považovať za nesústredené alebo neefektívne, súd konal riadne, smerujúc k právoplatnému skončeniu veci. Základné práva sťažovateľov okresný súd neporušil, preto nemohla byť sťažovateľom spôsobená akákoľvek ujma. Požadované finančné zadost'učinenie je absolútne neprimerané. Zároveň uviedol chronológiu procesných úkonov okresného súdu a strán sporu po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu.

9. Okresný súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľov:

10. Sťažovatelia vo svojej replike uviedli, že sudkyňa v napadnutom konaní konala nesústredene a zmätočne, nariad'ovala nadbytočné pojednávania, čo zo strany sťažovateľa vyústilo do podania námietky zaujatosti. Dochádzalo k zbytočnému navyšovaniu trov sťažovateľa, preto požadované finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 eur považuje za primerané. Napadnuté konanie predstavuje spotrebiteľský spor so správcom bytového domu, ktorý má byť riešený prioritne. V konaní došlo celkovo k 13-ročným zbytočným prietáhom, aj po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 387/ 2019 je konanie poznačené ďalšími 3-ročnými pokračujúcimi prietáhami. Statickým posudkom bol preukázaný vznik škody, vec teda nie je skutkovo zložitá. Sťažovatelia ako starobní dôchodcovia počas dlhoročného konania žili v obavách obývať staticky poškodené obydlie so svojimi deťmi, situácia mala vplyv na zdravotný stav sťažovateľov a ich deti, syn [REDAKOVANÉ] aj dcéra [REDAKOVANÉ] majú psychické následky. S ohľadom na utrpené strasti je požadované finančné zadost'učinenie primerané.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

14. Ústavný súd rovnako ako v náleze č. k. II. ÚS 387/2019 uvádza, že pokiaľ ide o zložitosť veci (právnu a skutkovú), teda žaloby o zaplatenie sumy 3 000 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody, predmetná vec sťažovateľov od začiatku vykazovala skutkovú a právnu zložitosť, ktorá bola daná tým, že podania v napadnutom konaní boli podávané a formulované laikmi, z čoho vyplynula potreba ustáliť predmet konania a okruh jeho účastníkov, ako aj potreba vykonať znalecké dokazovanie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľov vykazovala skutkovú a právnu zložitosť, ktorá mala vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, zároveň však konštatuje, že doterajšiu dĺžku napadnutého konania nie je možné ospravedlniť samotnou skutkovou a právnou zložitou veci.

15. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

16. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd zistil v období po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu neefektívnu činnosť okresného súdu. Okresný súd po tom, ako sťažovateľka podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu (12. augusta 2020), 4. novembra 2020 ju vyzval (prostredníctvom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]) na zdokladovanie jej pomerov na účel rozhodnutia o jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľka však plnú moc udelenú [REDAKOVANÉ] odvolala ešte podaním z 26. júla 2020, a preto okresný súd musel výzvu na dokladovanie pomerov sťažovateľky znovu zasielať priamo k jej rukám (k doručeniu došlo 2. februára 2021). Okresný súd napokon uznesením z 30. marca 2021 oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľke nepriznal. Sťažovateľka po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu k predĺženiu napadnutého konania svojím správaním neprispela. Pokiaľ ide o sťažovateľa, tomuto okresný súd rozsudok okresného súdu z 18. decembra 2019 pôvodne zaslal na adresu [REDAKOVANÉ] (jún 2020). Zásielka sťažovateľovi doručená nebola z dôvodu, že sťažovateľ je na danej adrese neznámy. Rozsudok bol sťažovateľovi účinne doručený až 9. februára 2021. K tomuto ústavný súd uvádza, že sťažovateľ okresnému súdu síce ako adresu na doručovanie podaním z 11. októbra 2019 oznámil adresu [REDAKOVANÉ], ako však vyplýva z obsahu spisu, zásielky si preberal aj na adrese [REDAKOVANÉ] (zásielku súdu si na adrese [REDAKOVANÉ], prevzal napr. aj v novembri 2019, pozn.). Zároveň je potrebné dodať, že v čase medzi prvotným pokynom okresného súdu na doručenie rozsudku sťažovateľovi (11. júna 2020) a druhým pokynom na doručenie rozsudku (január 2021) bol sťažovateľ dvakrát nahliadnuť do súdneho spisu (4. septembra 2020 a 16. decembra 2020), v zázname o nahliadnutí do spisu je ako adresa sťažovateľa uvedená [REDAKOVANÉ], pričom zo spisu nevyplýva, že by sťažovateľ pri nahliadnutí do spisu upozornil okresný súd na nedoručenie rozsudku ani o doručenie nežiadal.

17. Pokiaľ sťažovatelia namietajú, že okresný súd nerozhodol o návrhu na vstup [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] do konania na stranu žalobcov, z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že tento návrh bol okresnému súdu doručený 1. októbra 2019 a tiež 18. októbra 2019, pričom okresný súd mal v zmysle jeho oznámenia z 2. decembra 2019 adresovaného ústavnému súdu rozhodnúť o predmetnom návrhu na pojednávaní 18. decembra 2019. Na danom pojednávaní však o návrhu nerozhodol a rozsudkom žalobu zamietol. Uvedené okolnosti týkajúce sa návrhu na vstup do konania však spadajú ešte do obdobia pred právoplatnosťou ostatného nálezu ústavného súdu a aktuálne sa vec nachádza v štádiu odvolacieho konania, keď je pristúpenie ďalších subjektov do konania podľa § 378 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vylúčené.

18. Ústavný súd konštatuje, že po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu (15. júna 2020), keď bolo úlohou okresného súdu doručiť rozsudok okresného súdu z 18. decembra 2019 stranám sporu, rozhodnúť o žiadosti o oslobodenie sťažovateľky od súdnych poplatkov a uskutočniť úkony spojené s podaním odvolaní proti rozsudku v zmysle § 373 ods. 3 a § 374 CSP, došlo k predloženiu veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľov po uplynutí jedného roka (7. júna 2021). Okresný súd konal plynulo, hoci sa v jeho postupe vyskytol náznak neefektívnosti vymedzený v bode 18 odôvodnenia, spočívajúci v nesprávnom doručovaní výzvy na dokladovanie pomerov sťažovateľky jej (v tom čase už odvolanému) právnomu zástupcovi. Ústavný súd však dospel k záveru, že popísaný prvok neefektívnosti nedosahuje ústavnoprávnu relevanciu, vyžadujúcu si vyslovenie porušenia označených práv. Z uvedeného dôvodu ústavnej sťažnosti

nevyhovel. Len pre úplnosť ústavný súd uvádza, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť 26. septembra 2021, teda v čase, keď sa vec sťažovateľov už viac ako 3 mesiace nachádzala na krajskom súde, nie v dispozícii okresného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu